

OVER DE VERSPREIDING VAN CAREX AQUATILIS WAHLENB.

(ontv. 26 Nov. 1956)

Het laatste decennium zijn van de boreale *Carex aquatilis* een aantal vindplaatsen in Groningen en in het noorden van Drente bekend geworden; plaatselijk groeit de soort hier vegetatievormend. Voor Europa wordt de soort verder vermeld uit: Ierland, W.- en N.-Engeland, Schotland, IJsland, Skandinavië (doch naar het zuiden zeldzamer wordend), Finland, Rusland (naar het zuiden tot bij Leningrad) en Estland, bij Reval (zie Kern en Reichgelt, Fl. Neerl. I, 3, 1954, p.79). Daar volgens de literatuur *Carex aquatilis* niet bekend is uit Denemarken en Duitsland veronderstelt Mej. Dr. Ch.H. Andreas - mede op grond van het voorkomen van fossiele resten in de Nederlandse bodem - dat de soort in ons land een "glaciaal-relict" is (N.K.A. 58, 1951, p.48).

Sedert 1948 werd in N.W.-Overijssel geregeld naar de soort gezocht, doch eerst in de zomer van 1955 werd *Carex aquatilis* hier in een vrij groot aantal aangetroffen aan slootkanten en op lage plekken in weilanden langs de Nieuwe Dijk, die van Wanneperveen in de richting Meppel loopt. Dit gebied, dat uit in cultuur gebracht moerasveen bestaat, ligt aan beide zijden van de grens tussen N.W.-Overijssel en Z.W.-Drente. De soort groeit hier tezamen met *Carex acuta* L., *C. nigra* (L.) Reichard en *C. rostrata* Stokes, plaatselijk op lage plekken zelfs min of meer vegetatievormend. Verder bleek het dat deze zegge in enige dichtgegroeide petgaten bij Kolderveen (Z.W.-Drente) voorkomt.

Tijdens een bezoek van de Duitse florist Alfred Neumann aan dit gebied in de zomer van 1955 werd hem deze in Duitsland onbekende *Carex*-soort getoond. Op zijn terugreis naar Duitsland slaagde hij er in *Carex aquatilis* bij Ruinerwold in Drente te vinden. Bovendien ontdekte Neumann in de herfst van 1955 *Carex*

Carex aquatilis in Duitsland, nl. in Oost-Friesland en bij Bremen. In 1956 vond de eerste schrijver de soort bij Südgeorgsfehn in Oost-Friesland. *Carex aquatilis* is in Duitsland dus blijkbaar over het hoofd gezien. Wij achten het thans heel goed mogelijk, dat de soort tevens in Denemarken voorkomt. Mocht deze veronderstelling juist zijn, dan kan *Carex aquatilis* in ons land niet als een relict worden opgevat. De groeiplaatsen in Nederland vormen dan de zuidrand van het ononderbroken verspreidingsgebied.

In 1955 werden enige dagen besteed aan het zoeken naar *Carex aquatilis* in de uitgestrekte moerasgebieden van het noordelijke deel van N.W.-Overijssel (Schutten Grafkampen, Vrijstaten, Woldakkers en Weerribben), maar zonder resultaat. Wel werd op één plaats in de Weerribben de boreale *Calamagrostis neglecta* (Ehrh.) G., M. et Sch. gevonden.

In 1956 vonden wij de soort echter in de onmiddellijke nabijheid van de "Lindevallei", natuurreservaat van "It Fryske Gea" onder Peperga in Friesland. *Carex aquatilis* komt hier in grote hoeveelheden voor, veelal vegetatievormend in de eindstadia van het Magnocaricion en de beginstadia van trilveen, dus in nog nauwelijks doorwaadbaar moeras. Dit gebied is in 1944 door de toenmalige student R. Hoogland vegetatiekundig nauwkeurig onderzocht en in kaart gebracht; daarbij heeft hij *Carex aquatilis* niet aangetroffen. Het lijkt waarschijnlijker, dat hij de hem toen nog niet bekende *Carex aquatilis* voor *Carex acuta* L. heeft aangezien, dan dat de eerste soort zich eerst sindsdien in het gebied zou hebben gevestigd.

In 1956 werd *Carex aquatilis* verder nog aangetroffen langs een sloot in een moerasveengebied op ongeveer $3\frac{1}{2}$ km ten oosten van Berkum bij Zwolle, niet ver van de Overijsselse Vecht. Dit is de zuidelijkste groeiplaats, die tot nu toe bekend is. Wij vermoeden dat de soort in dit gebied niet zeldzaam is.

Volgens Kern en Reichgelt, l.c., zijn de groeiplaatsen van *Carex aquatilis* in Nederland tot dusverre gelegen in de met moerasveen opgevulde oerstroombalen, waar deze zich verwijden en overgaan in het oude hafgebied. Deze omschrijving slaat ook geheel op de "Lindevallei" en tot op zekere hoogte tevens op de groeiplaatsen in Overijssel en Z.W.-Drente, waar de soort thans is gevonden in het met moerasveen opgevulde overgangsgebied tussen de Drentse en Overijsselse oerstroombalen en het hafdistrict in N.W.-Overijssel. Het is in dit verband wel merkwaardig, dat *Carex aquatilis* blijkbaar niet of ten hoogste sporadisch is doorgedrongen in het oude hafgebied van N.W. Overijssel. Zelfs in de Kierse Wiede bij Waneperveen, waar de boreale *Calamagrostis neglecta* (Ehrh.) G., M. et Sch. en *Carex buxbaumii* Wahlenb. voorkomen, hebben wij *Carex aquatilis* niet kunnen ontdekken.

Het verdient naar onze mening aanbeveling in de komende jaren aandacht te besteden aan de verspreiding van deze soort. In het bijzonder is een onderzoek gewenst naar het voorkomen in Denemarken en ten zuiden van de Gelderse IJssel.

D. Bakker en V. Westhoff.